

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน) ของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 16-18 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 104-105 องศาตะวันออก มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 740 กิโลเมตร

อาณาเขต จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ประมาณ 5,512.7 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,445,414.32 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขงประมาณ 175 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดอำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ
- ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน
- ทิศใต้ ติดอำเภอดงหลวง และอำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร
- ทิศตะวันตก ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร

จังหวัดนครพนม มีจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง และจุดผ่อนปรน ซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนที่อนุญาตให้ประชาชนชาวลาวเข้ามาซื้อ-ขายสินค้าอุปโภคบริโภค ในลักษณะเข้ามา-เย็นกลับ แต่ไม่อนุญาตให้ประชาชนชาวไทยเดินทางออกไปยังฝั่ง สปป.ลาว โดยเปิดเป็นจุดผ่อนปรนการค้า จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- 1) จุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) บริเวณบ้านห้อม ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม เป็นเขตติดต่อกับบ้านเวินใต้ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เปิดตั้งแต่ 06.00-22.00 น. ทุกวัน เป็นจุดผ่านแดนที่สำคัญและเป็นสากล ซึ่งรัฐบาลไทย - ลาว ร่วมมือกันสร้างเพื่อเป็นประตูไปสู่อินโดจีน
- 2) จุดผ่านแดนถาวรท่าเทียบเรือเทศบาลเมืองนครพนม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม ตรงข้ามกับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เปิดตั้งแต่ 06.00-22.00 น. ทุกวัน
- 3) จุดผ่อนปรนบ้านโพธิ์ไทร ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง ตรงข้ามกับบ้านท่าสะอาด เมืองปากกระดิ่ง แขวงบอลิคำไซ เปิดตั้งแต่ 06.00-16.00 น. ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์
- 4) จุดผ่อนปรนบ้านท่าอุเทน ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน หมู่ที่ 3 ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน ตรงข้ามกับเมืองหินบูน เปิดตั้งแต่ 08.00-15.00 น. ทุกวันจันทร์และวันศุกร์

- 5) จุดผ่อนปรนบ้านหน้าท่า หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองนครพนม ตรงข้ามกับบ้านปากเป้ง แขวงคำม่วน เปิดตั้งแต่ 08.00-14.00 น. ทุกวันอังคารและวันศุกร์
- 6) จุดผ่อนปรนบ้านธาตุพนมสามัคคี หมู่ที่ 2 ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม ตรงข้ามกับบ้านปากเซ เมืองหนองบึก แขวงคำม่วน เปิดตั้งแต่ 07.00-15.00 น. ทุกวันอังคารและวันศุกร์

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดนครพนมเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้าง มีแม่น้ำสายสั้นๆ เป็นสาขาย่อยแยกจากแม่น้ำโขงมาหล่อเลี้ยงความอุดมสมบูรณ์ภายในพื้นที่ พื้นที่ส่วนใหญ่มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน นครพนมจึงนับว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์มาก ด้านตะวันออกมีแม่น้ำโขงทอดยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว

ตอนเหนือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบ ทางตอนกลางและตะวันตกของพื้นที่จะเป็นที่ราบลุ่มมีลักษณะเป็นทุ่งกว้างซึ่งปีใดมีฝนตกชุกจะมีสภาพน้ำท่วมขัง

ตอนใต้ พื้นที่บริเวณใกล้แม่น้ำโขงเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึงส่วนทางทิศตะวันตกซึ่งอยู่ห่างออกไปพื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่น และที่ดอนสภาพป่าเป็นไม้เต็งรัง พื้นดินส่วนมากเป็นหินลูกรัง และบางส่วนมีลักษณะเป็นเนินและที่ต่ำสลับกัน

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุกในฤดูฝนเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุม และอิทธิพลจากป่าไม้และเทือกเขาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งพายุจากทะเลจีนใต้ที่เคลื่อนผ่านหรือเคลื่อนเข้าใกล้ฝนตกชุกตั้งแต่มิถุนายนถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งในปี 2560 (ถึงเดือนสิงหาคม 2560) อำเภอเมืองนครพนม มีฝนตก 105 วัน ปริมาณ

ฝน 2,106.8 มิลลิเมตร อุณหภูมิสูงสุด 38.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 และ อุณหภูมิต่ำที่สุด 14.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2560 สภาพดินฟ้าอากาศของจังหวัดนครพนม แบ่งออกเป็น 3 ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม ของทุกปี ฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนอบอ้าว อุณหภูมิเฉลี่ย 25-35 องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ระหว่าง 37 - 41 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคมของทุกปี ในบางส่วนของจังหวัดมีฝนตกชุก โดยเฉพาะพื้นที่ อำเภอที่อูริมฝั่งแม่น้ำโขงจะประสบอุทกภัยได้รับความเสียหายเป็นประจำทุกปี เช่น อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน และอำเภอบ้านแพง เป็นต้น

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยทั่วไปอากาศจะหนาวเย็น อุณหภูมิเฉลี่ย 16-25 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ในช่วง 8 - 15 องศาเซลเซียส แต่ก็มีบางปี que อุณหภูมิต่ำสุดอาจจะต่ำกว่านั้นได้

ข้อมูลการปกครอง

จังหวัดนครพนมแบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 99 ตำบล 1,128 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด, 1 เทศบาลเมือง, 81 องค์การบริหารส่วนตำบล และ 21 เทศบาลตำบล

ข้อมูลประชากร

จังหวัดนครพนม ประกอบด้วยกลุ่มชน 8 เผ่า ได้แก่ ไทยลาวเผ่าผู้ไท, เผ่าไทยญ้อ(ญ้อ), เผ่าไทยได้หรือไทยกะโซ่, เผ่าไทยกะเลิง, ไทยข่า, เผ่าไทแสก, และไทกวน รวมไปถึงชาวไทยเชื้อสายจีนและเวียดนามอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ซึ่งชนเผ่าต่างๆ มีความหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง เช่น ชนเผ่าผู้ไท อำเภอเรณูนคร ยังคงรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้เป็นอย่างดี

จำนวนประชากรในจังหวัดนครพนมมีทั้งสิ้น 717,805 คน แยกเป็น เพศชาย 358,209 คน เพศหญิง 359,596 คน จำนวนครัวเรือน 213,497 ครัวเรือน (ที่มา : สำนักทะเบียนจังหวัด สิงหาคม 2560)

อำเภอ	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.
1. เมืองนครพนม	853.306	15	165	1	1	12
2. ท่าอุเทน	467.983	9	111	-	2	7
3. ธาตุพนม	367.884	12	136	-	5	7
4. นาแก	539.217	12	143	-	2	11
5. บ้านแพง	284.731	6	66	-	1	5
6. ปลาปาก	547.096	8	85	-	1	8
7. ศรีสงคราม	671.371	9	109	-	5	5
8. เรณูนคร	253.952	8	91	-	1	8
9. นาหว้า	288.448	6	68	-	2	5
10. โพนสวรรค์	718.835	7	90	-	1	7
11. นาทม	398.129	3	37	-	-	3
12. วังยาง	137.931	4	27	-	-	3
รวม	5,528.883	99	1,128	1	21	81

(ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครพนม กันยายน 2560)

ศาสนา/ขนบธรรมเนียม/วัฒนธรรมประเพณี

ประชาชนในจังหวัดนครพนมส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 95 % รองลงมาคือศาสนาคริสต์ 3.9% และศาสนาอื่นๆ 1.1% นอกจากนี้ยังมีความเชื่อที่สำคัญ เช่น

- พระติ้ว-พระเทียม เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของนครศรีโคตรบูรณ์หลวง เชื่อว่าหากมีเหตุร้ายที่เกิดที่ใดเมื่ออัญเชิญพระติ้ว พระเทียมไปก็จะพ้นจากเหตุร้ายโรคภัยไข้เจ็บ ตั้งอยู่ ณ วัดโอกาส ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม

- พระทอง เป็นพระพุทธรูปโบราณทองสำริด ผู้ใดได้มาสักการะกราบไหว้ อธิษฐานขอพรพระทอง ก็จะมีสมหวัง ดังปรารถนา ตั้งอยู่ ณ หอพระทองวัดโพธิ์ศรี ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม

- หลวงพ่อองค์ดี เป็นพระพุทธรูป ปางมารวิชัย ศิลปะล้านช้าง เชื่อว่าผู้ใดได้มาสักการะไหว้หลวงพ่อกดีแล้วจะได้รับความเป็นธรรมประสบผลสำเร็จในชีวิต ตั้งอยู่ ณ วัดกลาง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม

- พระองค์แสนวัดมหาธาตุเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยหล่อด้วยโลหะหลายชนิด เป็นเนื้อเดียวกัน มีความเชื่อว่าหากได้มาสักการบูชาจะพบแต่ความสุข ความสำเร็จ พ้นจากอุบัติเหตุอันตรายทั้งปวง ที่ตั้ง ณ วัดมหาธาตุ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม

- พระแสงวัดศรีเทพประดิษฐาราม สร้างโดยพระราชธิดาแห่งอาณาจักรล้านช้าง มี 4 องค์

คือพระเสริม พระสุก พระใส พระแสง ในสมัยเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ตั้งอยู่ ณ วัดศรีเทพประดิษฐาราม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม

- หลวงพ่อศรีโคตรบูรณ์วัดกกตั้ง เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองมีอายุประมาณ 400 ปี สร้างขึ้นราว พ.ศ.2144 สร้างจากไม้จันทร์แดงมาสลักเป็นพระพุทธรูปยืนลงรักปิดทองเปิดโลก มีลวดลายอันวิจิตรสลักประดับไว้ที่ชายจีวร สบง และประคดขององค์พระพุทธรูปด้วย หลวงพ่อศรีโคตรบูรณ์นี้เป็นศิลปะศรีโคตรบูรณ์โดยแท้

- พระองค์แสนวัดพระธาตุเรณู เป็นพระพุทธรูปทองเหลืองมีน้ำหนักถึง 10 หมื่นอายุกว่า 100 ปี เชื่อว่าผู้ที่ได้มาสักการะจะพบแต่ความเป็นสิริมงคล แคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวงที่ตั้ง วัดพระธาตุเรณูนคร ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร

- พระบางไตรภูมิ เป็นพระพุทธรูปยืนปางห้ามสมุทร เชื่อว่าหากปีใดฝนแล้งถ้านำองค์พระบางมาบวงสรวงบูชาแห่รอบเมืองจะทำให้เกิดฝนตก ที่ตั้ง วัดไตรภูมิ ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน

- หลวงพ่อพระซอ วัดป่าพระซอ เป็นพระพุทธรูปหินทราย ปางสมาธิ ศิลปะแบบขอมโบราณ ตามตำนานเล่าว่าพระยาคำแดง เจ้าเมืองหนองหาร(สกลนคร)ได้นำหินจากเทือกเขาภูพานไปร่วมสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำหินมาแกะสลักเป็นพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ ณ วัดป่าพระซอ ที่ตั้ง วัดป่าพระซอ ตำบลพระซอ อำเภอนาแก

พระเนาว์ เป็นพระพุทธรูปโบราณ ไม่ปรากฏใครเป็นผู้สร้างมานานเท่าไร เป็นพระพุทธรูปที่มี
อานุภาพมาก เป็นที่ที่เคารพสักการะบูชาของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะในท้องถิ่นมากกว่า 25 หมู่บ้าน
ในเขตอำเภอศรีสงคราม อ.นาทม อ.บ้านแพง จังหวัดนครพนม มาเป็นเวลาหลายร้อยปี ขณะนี้ ประดิษฐาน
อยู่ที่สิมวัดพุทธพระเนาว์ บ้านศรีเวินชัย ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นพระพุทธรูป
ปางมารวิชัย นั่งขัดสมาธิราบ ศิลปะยุคอาณาจักรล้านช้าง เนื้อหินทราย ต่อมาถูกหุ้มด้วยปูน และมี
พระพุทธรูปคู่บารมีอีก 2 องค์ คือ พระแก้ว และ พระบาง ประดิษฐานอยู่ในสิมพระเนาว์มาตั้งแต่สมัย
วัฒนธรรม ไตร-ลาว ราว พ.ศ. 2100 – 2200 ตำนานพื้นบ้านเล่าสืบกันมาว่า พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ ได้แสดง
อภินิหารลอยมาตามลำน้ำสงคราม ถึงบริเวณน้ำวังวน ทำน้ำของหมู่บ้านศรีเวินชัย ชาวบ้านจึงได้อัญเชิญ
ขึ้นไปประดิษฐานไว้ที่วัด บางตำนานเล่าว่า พระเนาว์เป็นเจ้าไม้ไซ้พระ หรือที่เรียกกันว่า “เจ้าพะเนาะ” เป็นเจ้า
ผู้ครองหัวเมืองของอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ พระเจ้าพะเนาะ ทรงโปรดการสู้รบ การศึก เสียงพลุ เสียงปืน
และความบันเทิงต่างๆ จะเห็นได้จากการมีคนไปบนบานด้วยพลุและมหรสพคบขัน ภาพยนตร์เกี่ยวกับการ
ทำสงคราม ผู้บนบานส่วนมากจะฝันเห็น “ชายรูปร่างสูงใหญ่ กำยำใส่ผ้าเบี่ยง หรือสไบ ขี่ม้าขาวมือถือดาบ
โดยบนด้วยภาพวาน คือ การนำข้าวเหนียวมาคลุกกับน้ำอ้อยหรือน้ำตาล แล้วปั้นเป็นก้อนเล็กๆ วางบน
ภาชนะที่เตรียมไว้ นำไปถวายท่านในสิมพะเนาะ” สถานที่ตั้งวัดพะเนาะตั้งแต่สมัยโบราณ มีเนินดินรูปทรง
คล้ายสิ่งก่อสร้าง ทะลุถึงแม่น้ำสงคราม เจอซากปรักหักพัง ชุดพบพระพุทธรูปทองคำหลายองค์ ลักษณะ
เหมือนพระในกรุวัดพระธาตุพนม 3 องค์ นอกจากนี้ยังพบวัตถุโบราณบางส่วน ได้แก่ กระจกทรงแบน หรือ
สีองลา หน้า 7 ซี่ง 4 ย้อย เก็บรักษาอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดนครพนม และไหใส่กระดูก เศษไห เศษหม้อดิน
กระบอกสุบยา กลาดเกลื่อนทั่วไป วัสดุที่พบทุกก้อนมีรูป “พระมันปู” แต่คอหัก ประกอบกับผู้ที่เข้าขุดค้นซาก
ปรักหักพังที่ตงพะเนาะได้ล้มป่วยเสียชีวิต จึงเชื่อว่าตงนี้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นเขตเคารพและเขตหวง
ห้าม จึงเรียกพื้นที่ตงนี้ว่า “ตงพะเนาะ” เมื่อบูรณปฏิสังขรณ์ในยุคแรก ประมาณ พ.ศ.2441 มีผู้พบเห็นดวงแก้ว
หลายดวง หลายสี (ฉัพพรรณรังสี) เสด็จออกจากสิมพระเนาว์ ลอยไปทางทิศใต้และทิศเหนือ แล้วก็เสด็จ
กลับคืนเข้าไปในสิมอีก เชื่อกันว่า เป็นการแสดงอภินิหารให้ปรากฏของ “พระบรมสารีริกธาตุ” และสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์ที่รักษา และนอกจากนั้น ยังมีเทพเจ้าเฝ้ารักษา มิให้ผู้ใดล่วงล้ำเข้าไปขุดค้นหาวัตถุโบราณ ใน
บริเวณนั้นได้ เพราะนอกจากจะไม่ได้อะไรแล้ว ยังเป็นภัยแก่ตนเองอีกด้วย เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ หรือ
วันเนา ก็อันเชิญลงมาสรงน้ำขอศีลขอพร เป็นวันจัดงานนมัสการพระเนาว์

-บ่อน้ำพระอินทร์เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ในการประกอบพิธีบูรพาภิเศกซึ่งเป็นพิธีที่
พระมหากษัตริย์ทรงสรงน้ำก่อนขึ้นครองราชย์ โดยเริ่มจากรัชกาลที่ 7 เป็นต้นมา ปัจจุบันปิดบ่อน้ำเปิดให้
ตักน้ำเฉพาะในงานพระราชพิธีเท่านั้น อยู่ในบริเวณวัดพระธาตุพนมรวมหาววิหาร อำเภอธาตุพนม

ในส่วนของขนบธรรมเนียมประเพณี จังหวัดนครพนมมีประเพณีส่วนใหญ่
คล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสาน คือ ประเพณีทำบุญตามช่วงฤดูกาลต่างๆ อาทิทำบุญเข้ากรรม
(เดือนอ้าย) ทำบุญคูณลาน (เดือนยี่) ทำบุญข้าวจี (เดือนสาม) ทำบุญกุด เทศกาลประจำปี และบุญพระเวส

(เด็อนสี่) ทำบุญสงรน้ำ และงานสงกรานต์ (เด็อนห้า) เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นสิริมงคล และเพื่อความสมบรูณ์พูนสุขของท้องถิ่นและยังมีการจัดงานประเพณีที่สำคัญได้แก่งานนมัสการพระธาตุพนม จัดขึ้นในช่วงวันเพ็ญเด็อน 3 ของทุกปี งานประเพณีไหลเรือไฟ ซึ่งจัดขึ้น ในช่วงวัน ออกพรรษาของทุกปี เป็นต้น